

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2019. gada 13. jūnijā *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Sociālā politika – Direktīva 2001/23/EK –
Piemērošanas joma – Uzņēmuma daļas īpašumtiesību pāreja – Darba ņēmēju tiesību aizsardzība –
Jēdziens “īpašumtiesību pāreja” – Jēdziens “ekonomiskā vienība” – Mātesuzņēmuma daļas
saimnieciskās darbības nodošana jaunizveidotam meitasuzņēmumam – Identitāte – Autonomija –
Saimnieciskās darbības turpināšana – Saimnieciskās darbības turpināšanas stabilitātes kritērijs –
Trešo personu ražošanas faktoru izmantošana – Nodoms likvidēt nodoto ekonomisko vienību

Lietā C-664/17

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Areios Pagos* (Kasācijas tiesa, Grieķija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2017. gada 8. novembrī un kas Tiesā reģistrēts 2017. gada 27. novembrī, tiesvedībā

Ellinika Nafpigeia AE

pret

Panagiotis Anagnostopoulos u.c.,

pedaloties:

Sylogos Ergazomenon Nafpigeion Skaramagka, I TRIAINA,

Panellinia Omospondia Ergaatoyvallilon Metallou (POEM),

Geniki Synomospondia Ergaton Ellados (GSEE),

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētāja A. Prehala [*A. Prechal*], tiesneši F. Biltšens [*F. Biltgen*],
J. Malenovskis [*J. Malenovský*] (referents), K. G. Fernlunds [*C. G. Fernlund*] un L. S. Rosi [*L. S. Rossi*],

ģenerālvokāts: M. Špunars [*M. Szpunar*],

sekretāre: L. Hjūleta [*L. Hewlett*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2018. gada 15. novembra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

– *Ellinika Nafpigeia AE* vārdā – *S. Andriopoulos* un *D. Zerdelis, dikigoroi,*

* Tiesvedības valoda – grieķu.

- *P. Anagnostopoulos* un 89 citu darbinieku, *Sylogos Ergazomenon Nafpigeion Skaramagka, I TRIAINA* un *Panellinia Omospondia Ergatoypallilon Metallou (POEM)* vārdā – *V. Pittas, dikigoros*,
 - *D. Karampinis* vārdā – *M. Michalopoulos, dikigoros*,
 - *K. Priovolos* un *K. Kostopoulos* vārdā – *A. Tzellis, dikigoros*,
 - *Geniki Synomospondia Ergaton Ellados (GSEE)* vārdā – *S. Kazakou, dikigoros*,
 - Grieķijas valdības vārdā – *S. Charitaki, S. Papaioannou* un *E.-M. Mamouna*, pārstāves,
 - Eiropas Komisijas vārdā – *M. Konstantinidis* un *M. Kellerbauer*, pārstāvji,
- noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2019. gada 7. februāra tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes Direktīvas 2001/23/EK (2001. gada 12. marts) par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz darbinieku tiesību aizsardzību uzņēmumu, uzņēmējsabiedrību vai uzņēmumu vai uzņēmējsabiedrību daļu īpašnieka maiņas gadījumā (OV 2001, L 82, 16. lpp.) 1. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp *Ellinika Nafpigeia AE*, no vienas puses, un *Panagiotis Anagnostopoulos* un 89 citiem darbiniekiem, no otras puses (turpmāk tekstā – “attiecīgie darbinieki”), par sākotnēji starp šīm pusēm noslēgto darba līgumu izpildi.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Ar Direktīvu 2001/23 no 2001. gada 11. aprīļa tika kodificēta Padomes Direktīva 77/187/EEK (1977. gada 14. februāris) par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz darbinieku tiesību aizsardzību uzņēmumu, uzņēmējsabiedrību vai uzņēmumu vai uzņēmējsabiedrību daļu īpašnieka maiņas gadījumā (OV 1977, L 61, 26. lpp.), ar grozījumiem, kas izdarīti ar Padomes Direktīvu 98/50/EK (1998. gada 29. jūnijs) (OV 1998, L 201, 88. lpp.). Tā kā visi atbilstošie fakti, kas attiecas uz pamatlietā aplūkoto īpašumtiesību pāreju, radās pēc 2001. gada 11. aprīļa, pamatlietā tādēļ *ratione temporis* ir piemērojama Direktīva 2001/23.
- 4 Direktīvas 2001/23 3. un 8. apsvērumā ir noteikts:
“(3) Ir jāparedz darbinieku aizsardzība darba devēja maiņas gadījumā, jo īpaši jānodrošina darbinieku tiesību aizsardzība.
[..]
(8) Tiesiskās drošības un pārskatāmības apsvērumi prasa, lai īpašuma tiesību nodošanas juridiskā koncepcija būtu skaidrota, ņemot vērā Tiesas praksi. Šis skaidrojums nav mainījis Direktīvas 77/187/EEK darbības jomu, kāda tā ir saskaņā ar Tiesas interpretāciju.”

5 Šīs direktīvas 1. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktā ir noteikts:

- a) Šī direktīva attiecas uz jebkuru uzņēmuma, uzņēmējiesabiedrības vai uzņēmuma vai uzņēmējiesabiedrības daļas īpašumtiesību pāreju citam darba devējam īpašumtiesību nodošanas vai uzņēmumu apvienošanas dēļ;
- b) Saskaņā ar a) apakšpunktu un citiem šā panta noteikumiem īpašumtiesību nodošana šīs direktīvas nozīmē notiek tad, ja pāriet īpašumtiesības uz ekonomisku vienību, kas saglabā savu identitāti, paredzot organizētu resursu sagrupēšanu ar mērķi turpināt saimniecisko darbību neatkarīgi no tā, vai tā ir pamata vai palīgdarbība.”

6 Minētās direktīvas 2. panta 1. punkta a) un b) apakšpunkts ir formulēti šādi:

“Šajā direktīvā:

- a) “persona, kas nodod īpašumtiesības” ir jebkura fiziska vai juridiska persona, kas, nododot 1. panta 1. punktā norādītās īpašumtiesības, beidz būt par darba devēju attiecībā uz uzņēmumu, uzņēmējiesabiedrību vai uzņēmuma vai uzņēmējiesabiedrības daļu;
- b) “īpašumtiesību saņēmējs” ir jebkura fiziska vai juridiska persona, kas 1. panta 1. punktā norādītās īpašumtiesību nodošanas dēļ kļūst par darba devēju uzņēmumā, uzņēmējiesabiedrībā vai uzņēmuma vai uzņēmējiesabiedrības daļā.”

7 Saskaņā ar Direktīvas 2001/23 3. panta 1. punkta pirmo daļu:

“Īpašumtiesības nododošās personas tiesības un pienākumi, kas izriet no darba līguma vai darba attiecībām, kas pastāv īpašumtiesību pārejas dienā, sakarā ar īpašumtiesību nodošanu pāriet īpašumtiesību saņēmējam.”

8 Šīs direktīvas 4. panta 1. un 2. punktā ir noteikts:

“1. Uzņēmuma, uzņēmējiesabiedrības vai uzņēmuma vai uzņēmējiesabiedrības daļas īpašumtiesību nodošana pati par sevi nevar būt par pamatu atlaišanai, ko veic persona, kura nodod īpašumtiesības, vai īpašumtiesību saņēmējs. Šis noteikums nekavē atlaišanu, ko izraisa darbaspēka izmaiņas ekonomisku, tehnisku vai organizatorisku iemeslu dēļ.

[..]

2. Ja darba līgums vai darba attiecības ir izbeigtas tāpēc, ka īpašumtiesību pāreja saistās ar būtiskām darba apstākļu izmaiņām, kas kaitē darbinieku veselībai, tad darba devējs ir atbildīgs par darba līguma vai darba attiecību izbeigšanu.”

9 Minētās direktīvas 5. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Ja vien dalībvalstis neparedz citādi, tad 3. un 4. pantu nepiemēro attiecībā uz uzņēmuma, uzņēmējiesabiedrības vai uzņēmuma vai uzņēmējiesabiedrības daļas īpašumtiesību nodošanu, kur pret personu, kas nodod īpašumtiesības, uzsākta bankrota procedūra vai citas maksātnespējas procedūras, kas sāktas nolūkā veikt minētās personas aktīvu realizāciju un atrodas kompetentas valsts iestādes uzraudzībā (tas var būt kompetentas valsts iestādes pilnvarots administrators).”

Griekijas tiesības

- 10 Saskaņā ar *Proedrikó Diátagma* 178/2002: *Métra schetiká me tin prostasía ton dikaiomáton ton ergazoménon se períptosi metavívasis epicheiríseon, enkatastáseon í tmimáton enkatastáseon í epicheiríseon, se symmórfosi pros tin Odigía* 98/50/EK *tou Symvouliou* (Prezidenta dekrēts 178/2002 par pasākumiem saistībā ar darbinieku tiesību aizsardzību uzņēmumu, uzņēmēj sabiedrību vai uzņēmumu vai uzņēmēj sabiedrību daļu īpašumtiesību pārejas gadījumā, lai nodrošinātu atbilstību Direktīvai 98/50/EK) (*FEK A* '162/12.7.2002, turpmāk tekstā – “Prezidenta dekrēts 178/2002”) 2. panta 1. punkta a) un c) apakšpunktu tā noteikumi tiek piemēroti katrai uzņēmumu, uzņēmēj sabiedrību vai uzņēmumu vai uzņēmēj sabiedrību daļu īpašumtiesību pārejai vai apvienošanai atbilstoši līgumam vai likumam, kā rezultātā notiek darba devēja maiņa un kas var skart publiskas vai privātas organizācijas, kuras veic saimniecisko darbību peļņas gūšanas nolūkā vai bez peļņas gūšanas mērķa.
- 11 Šī dekrēta 2. panta 1. punkta b) apakšpunktā “īpašumtiesību pāreja” ir definēta kā tādas ekonomiskas vienības nodošana, kura saglabā savu identitāti, ko saprot kā organizētu resursu sagrupēšanu ar mērķi turpināt saimniecisko darbību neatkarīgi no tā, vai tā ir pamata vai palīgdarbība.
- 12 Minētā dekrēta 3. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktā ir definēti jēdzieni “persona, kas nodod īpašumtiesības” un “īpašumtiesību saņēmējs”, ar pirmo minēto jēdzienu apzīmējot jebkuru fizisku vai juridisku personu, kas, nododot īpašumtiesības iepriekš minētajā nozīmē, zaudē darba devēja statusu attiecībā uz uzņēmumu, uzņēmēj sabiedrību vai uzņēmuma vai uzņēmēj sabiedrības daļu, un ar otro jēdzienu apzīmējot jebkuru fizisku vai juridisku personu, kas, šādi saņemot īpašumtiesības, iegūst darba devēja statusu attiecībā uz uzņēmumu, uzņēmēj sabiedrību vai uzņēmuma vai uzņēmēj sabiedrības daļu.
- 13 Atbilstoši Prezidenta dekrēta 178/2002 4. panta 1. punkta pirmajai daļai visas īpašumtiesības nododošās personas tiesības un pienākumi, kas izriet no darba līguma vai darba attiecībām, pāriet īpašumtiesību saņēmējam no īpašumtiesību pārejas dienas.
- 14 Šī dekrēta 4. panta 1. punkta otrajā daļā ir paredzēts, ka pēc īpašumtiesību nodošanas persona, kas nodod īpašumtiesības, kopā ar īpašumtiesību saņēmēju ir solidāri un pilnīgi atbildīgas par līgumā vai darba tiesiskajās attiecībās noteikto saistību pildīšanu līdz dienai, kad īpašumtiesību saņēmējs sāk pildīt savus pienākumus.
- 15 No minētā dekrēta 4. panta 2. punkta izriet, ka īpašumtiesību saņēmējs pēc īpašumtiesību pārejas turpina nodrošināt darba apstākļus, kas jau ir paredzēti darba koplīgumā, šķirējtiesas nolēmumā, reglamentā vai individuālajā darba līgumā.
- 16 Prezidenta dekrēta 178/2002 5. panta 1. punkta pirmajā daļā ir paredzēts, ka uzņēmuma, uzņēmēj sabiedrības vai uzņēmuma vai uzņēmēj sabiedrības daļas īpašumtiesību nodošana nav pamats darbinieku atlaišanai. Tomēr saskaņā ar šī dekrēta 5. panta 1. punkta otrajā daļā minētajiem noteikumiem, ja vien tiek ievēroti noteikumi par atlaišanu, ir atļauta jebkura atlaišana, kas var būt nepieciešama ekonomisku, tehnisku vai organizatorisku iemeslu dēļ un kas ietver personāla maiņu. Taču minētā dekrēta 5. panta 2. punktā ir paredzēts – ja darba līgums vai darba tiesiskās attiecības tiek izbeigtas tāpēc, ka īpašumtiesību nodošana ir saistīta ar būtiskām darba apstākļu izmaiņām, kas nav labvēlīgas darbiniekiem, par darba līguma vai darba tiesisko attiecību izbeigšanu ir atbildīgs darba devējs.
- 17 Saskaņā ar Prezidenta dekrēta 178/2002 6. panta 1. punktu īpašumtiesību pārejas sekas, kas ir paredzētas šī dekrēta 4. un 5. pantā, nav piemērojamas, ja pret personu, kas nodod īpašumtiesības, ir uzsākta bankrota vai līdzīga procedūra.

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 18 *Ellinika Nafpigeia* saskaņā ar uz nenoteiktu laiku noslēgtiem darba līgumiem pirms aptuveni 30 gadiem pieņēma darbā attiecīgos darbiniekus darbam šīs sabiedrības iekārtās, kas atrodas Skaramagā [Skaramangas] (Grieķija).
- 19 Šī sabiedrība kopš 1985. gada bija valsts sektora uzņēmums, kas 2002. gadā tika privatizēta un kam tika noteikts aizliegums līdz 2008. gada 30. septembrim samazināt savu darbinieku skaitu.
- 20 Tās privatizācijas laikā *Ellinika Nafpigeia* bija četri darbības virzieni, proti, karakuģu un tirdzniecības kuģu būve, kuģu remonts, zemūdeņu būve un remonts, kā arī dzelzceļa transportlīdzekļu būve un remonts. Šie darbības virzieni bija sadalīti attiecīgi četrām “direkcijām”, proti, virsūdens kuģu direkcijai, remonta direkcijai, zemūdens kuģu direkcijai un ritošā sastāva direkcijai. Papildus tām *Ellinika Nafpigeia* organizatoriskajā struktūrā bija arī četras ražošanas “nodaļas”, proti, velmētava, cauruļu ražošanas uzņēmums, galdniecības cehs un servisa cehs. Šo “nodaļu” dalība ražošanā bija neaizstājama, lai tiktu īstenoti darbi, kas uzsākti katrā no iepriekšminētajiem darbības virzieniem, kuri sakārtoti direkcijās.
- 21 Neilgi pēc privatizācijas *Ellinika Nafpigeia* ritošā sastāva nozarē nodibināja meitasuzņēmumu, proti, *Etaireia Trochaiou Ylikou Ellados AE* (turpmāk tekstā – “ETYE”), lai nodotu pēdējai minētajai spēkā esošos plānošanas līgumus par dažāda veida dzelzceļa transportlīdzekļu būvi un piegādi. Saskaņā ar iesniedzējtiesas nolēmumā teikto *Ellinika Nafpigeia* un ETYE 2006. gada 28. septembrī noslēdza vairākus līgumus, lai *Ellinika Nafpigeia* “ritošā sastāva direkcija” no 2006. gada 1. oktobra varētu darboties autonomas sabiedrības ar nosaukumu ETYE ietvaros.
- 22 Šo līgumu priekšmeti tostarp bija *Ellinika Nafpigeia* piederoša zemes gabala noma, kustama manta, ko *Ellinika Nafpigeia* pārdeva un piegādāja ETYE, *Ellinika Nafpigeia* administratīvo pakalpojumu sniegšana ETYE, kā arī *Ellinika Nafpigeia* apturēto būvdarbu un remontdarbu izpildes, kas veicama saskaņā ar trim plānošanas līgumiem, piešķiršana ETYE.
- 23 *Ellinika Nafpigeia* un ETYE 2007. gadā noslēdza citus līgumus, kuru priekšmeti tostarp bija ETYE personāla norīkošana darbā pie *Ellinika Nafpigeia*, *Ellinika Nafpigeia* apturēto būvdarbu un remontdarbu izpildes, kas veicama saskaņā ar plānošanas līgumu, piešķiršana ETYE, kā arī ETYE pakalpojumu sniegšana *Ellinika Nafpigeia*.
- 24 *Ellinika Nafpigeia* un ETYE 2007. gada 28. septembrī noslēdza pamatnolīgumu, kurā tika paredzēts veikt pēdējās minētās likvidāciju 2008. gada 30. septembrī. Turklāt tika panākta vienošanās, ka *Ellinika Nafpigeia* segs likvidācijas izmaksas, kas atbilst aplēstajām izmaksām par 160 ETYE darbinieku atlaišanu. Plānotā likvidācija tomēr pēc 2008. gada 10. septembrī izdarītajiem grozījumiem pamatnolīgumā tika pārcelta uz vēlāku datumu.
- 25 2007. gada 1. oktobrī visas ETYE akcijas nonāca Vācijas sabiedrību ar ierobežotu atbildību grupas *INTEI Industriebeteiligungsgesellschaft mbH (INTEI)* un *Industriegesellschaft Waggonbau Ammendorf mbH (IGWA)* īpašumā.
- 26 Ar 2007. gada 8. oktobra paziņojumu visi attiecīgie darbinieki tika informēti par ETYE īpašumtiesību pāreju šo sabiedrību grupai. 2008. gada 13. maijā tika noslēgts uzņēmuma koplīgums par visu ETYE darbinieku atalgojumu un darba nosacījumiem.
- 27 2010. gadā *Polymeles Protodikeio Athinon* (Atēnu pirmās instances tiesa, Grieķija) pasludināja ETYE bankrotu.

- 28 Attiecīgie darbinieki 2009. gada 1. jūnijā cēla prasību *Monomeles Protodikeio Athinon* (Atēnu pirmās instances tiesa viena tiesneša sastāvā, Grieķija), lūdzot tiesu konstatēt, ka viņus ar *Ellinika Nafpigeia* joprojām saista uz nenoteiktu laiku noslēgti darba līgumi, ka *Ellinika Nafpigeia* ir pienākums samaksāt viņiem likumā noteikto atalgojumu, tostarp par visu viņu darba līgumu spēkā esamības laiku un ka darba līgumu izbeigšanas gadījumā *Ellinika Nafpigeia* būtu jāsamaksā katram darbiniekam likumā paredzētais atlaišanas pabalsts.
- 29 Tā kā tiesa, kurā tika celta prasība, to apmierināja, *Ellinika Nafpigeia* iesniedza apelācijas sūdzību *Efeteio Athinon* (Atēnu apelācijas tiesa, Grieķija). Šī tiesa atstāja negrozītu pirmās instances spriedumu, tostarp uzskatot, ka *ETYE* nekad nav bijusi neatkarīga organizatoriska vienība. Tā, pirmkārt, atzina, ka *ETYE* nebija autonoma ražošanas vienība – ar pamatojumu, ka četru *Ellinika Nafpigeia* ražošanas nodaļu devums bija neaizstājams ritošā sastāva ražošanai un remontam un ka, ja *Ellinika Nafpigeia* pārtrauktu visu darbību, *ETYE* būtu neiespējami būvēt un remontēt dzelzceļa aprīkojumu. Otrkārt, *ETYE* nebija pašai sava administratīvā atbalsta, jo to nodrošināja *Ellinika Nafpigeia*, un, treškārt, tai nebija finansiālas autonomijas, jo tās finanšu pārvaldība bija jānodrošina *Ellinika Nafpigeia*. *Efeteio Athinon* (Atēnu apelācijas tiesa, Grieķija) no tā secināja, ka uzņēmuma, uzņēmēj sabiedrības vai uzņēmuma vai uzņēmēj sabiedrības daļas īpašumtiesību pāreja nav notikusi un ka līdz ar to *Ellinika Nafpigeia* joprojām esot attiecīgo darbinieku darba devēja.
- 30 *Ellinika Nafpigeia* par šo 2013. gada 29. augusta nolēmumu iesniedza kasācijas sūdzību *Areios Pagos* (Kasācijas tiesa, Grieķija). Minētās tiesas palātā, kurā tika izskatīta lieta, radās viedokļu sadursme attiecībā uz Direktīvas 2001/23 1. pantā ietvertā jēdziena “ekonomiska vienība” nozīmi.
- 31 Proti, trīs šīs palātas locekļi uzskata, ka *ETYE* nebija iespējas turpināt tai uzticēto darbību, jo pirms attiecīgās īpašumtiesību pārejas tās ricībā nebija nepieciešamā materiālā vai tehniskā aprīkojuma, un ritošā sastāva direkcija, kas, šķiet, tai tika nodota, nevarēja darboties bez *Ellinika Nafpigeia* ražošanas nodaļu, kā arī administratīvo un finanšu dienestu atbalsta. Šādu vērtējumu apstiprinot *ETYE* nelielais darbības apjoms, kā rezultātā tā esot bankrotējusi. Iepriekš minētais turklāt pamatojot attiecīgo darbinieku nostāju, saskaņā ar kuru attiecīgās īpašumtiesību nodošanas mērķis bija izbeigt *Ellinika Nafpigeia* darbību dzelzceļa transportlīdzekļu būvniecības un remonta jomā un likvidēt ar to saistītās darbavietas, neuzņemoties nelabvēlīgas finansiālās sekas.
- 32 Turpretim divi palātas, kas izskata lietu, locekļi uzskata, ka nodotā vienība gan pirms, gan pēc attiecīgās īpašumtiesību pārejas bija pietiekami autonoma, lai veiktu savu saimniecisko darbību. Proti, mazāk nozīmīgas vienības īpašumtiesību pārejas gadījumā jēdziena “ekonomiska vienība” būtiskos elementus varētu uztvert ne tik šauri kā visa uzņēmuma vai galvenās darbības nodošanas gadījumā. Tas, ka persona, kas nodod īpašumtiesības, īpašumtiesību saņēmējam kā meitasuzņēmumam sniedz atbalstu nodotās saimnieciskās darbības veikšanā, neizslēdzot īpašumtiesību pārejas esamību, jo, lai interpretētu jēdzienu “īpašumtiesību pāreja”, būtu jāņem vērā pašreizējie darbības veidi, uz ko var attiecināt “uzņēmējdarbību”, tostarp izmantojot trešo personu mantu un pakalpojumus. Visbeidzot, personas, kas nodod īpašumtiesības, un īpašumtiesību saņēmēja nodoms likvidēt uzņēmumu esot nevis norāde, kas izslēdz īpašumtiesību pārejas esamību, bet gan elements, kas vajadzības gadījumā saskaņā ar valsts tiesību normām ļauj secināt, ka darba devējs, kas nodod īpašumtiesības, ir veicis vienpusējus līguma noteikumu grozījumus un to lauzis.
- 33 Tādējādi *Areios Pagos* (Kasācijas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai – tādā izpratnē, kā ir jāsaprot Direktīvas [2001/23] 1. pants, un lai konstatētu, vai pastāv uzņēmuma, uzņēmēj sabiedrības vai uzņēmuma vai uzņēmēj sabiedrības daļas īpašumtiesību pāreja, – ar jēdzienu “ekonomiska vienība” ir jāsaprot pilnīgi autonoma ražošanas vienība, kas spēj darboties sava saimnieciskā mērķa sasniegšanai bez nepieciešamības no trešajām personām (iegādājoties, aizņemoties, noīrējot vai citādi) iegūt jebkādas ražošanas faktoros (izejvielas, darbaspēku, mehānisko aprīkojumu, gatavā izstrādājuma daļas, tehniskās apkopes pakalpojumus,

saimnieciskos resursus un jebko citu)? Vai arī, gluži pretēji, lai varētu atzīt “ekonomiskas vienības” esamību, pietiek ar to, ka ir noteikts darbības priekšmets, ka šādas darbības mērķis faktiski ir saimnieciskā uzņēmējdarbība un ka, lai šis mērķis tiktu sasniegts, ir iespējams efektīvi organizēt ražošanas faktorus (izejvielas, iekārtas un citu aprīkojumu, personālu un tehniskās apkopes pakalpojumus), neatkarīgi no tā, vai jaunais saimnieciskās darbības subjekts izmanto ražošanas faktorus, tajā skaitā arī ārējos, vai ka viņam nav izdevies konkrētajā gadījumā sasniegt iepriekš minēto mērķi?

- 2) Vai tādā izpratnē, kādā ir jāsaprot Direktīvas [2001/23] 1. pants, īpašumtiesību pārejas pastāvēšana ir izslēgta gadījumā, kad persona, kas nodod īpašumtiesības, vai īpašumtiesību saņēmējs, vai abi paredz ne tikai veiksmīgu jaunā saimnieciskās darbības subjekta darbību, bet arī tās izbeigšanu nākotnē sakarā ar uzņēmējsabiedrības likvidāciju?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

- 34 Ar abiem saviem jautājumiem, kuri ir jāizvērtē kopā, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīva 2001/23, it īpaši tās 1. panta 1. punkta a) un b) apakšpunkts, ir jāinterpretē tādējādi, ka tā ir piemērojama ražošanas vienības īpašumtiesību pārejai, ja, pirmkārt, persona, kas nodod īpašumtiesības, vai īpašumtiesību saņēmējs, vai šīs abas personas kopā rīkojas ne vien ar mērķi, lai īpašumtiesību saņēmējs turpinātu personas, kas nodod īpašumtiesības, veikto saimniecisko darbību, bet arī ar mērķi, lai vēlāk pats īpašumtiesību saņēmējs beigtu pastāvēt, jo tiek likvidēts, un, otrkārt, ja aplūkojamā vienība, kura savu saimniecisko mērķi nespēj sasniegt, neizmantojot trešo personu ražošanas faktorus, nav pilnībā autonoma.
- 35 Vispirms ir jānorāda, ka no Direktīvas 2001/23 1. panta 1. punkta a) apakšpunkta izriet, ka šī direktīva attiecas uz jebkuru uzņēmuma, uzņēmējsabiedrības vai uzņēmuma vai uzņēmējsabiedrības daļas īpašumtiesību pāreju citam darba devējam īpašumtiesību nodošanas vai uzņēmumu apvienošanas dēļ.
- 36 Ja ir izpildīti šie iepriekš minētie nosacījumi, īpašumtiesību pārejai tāpat ir jāatbilst šīs direktīvas 1. panta 1. punkta b) apakšpunktā paredzētajiem nosacījumiem, proti, tai ir jāattiecas uz ekonomisku vienību, kas saglabā savu identitāti, paredzot organizētu resursu sagrupēšanu ar mērķi turpināt saimniecisko darbību neatkarīgi no tā, vai tā ir pamata vai palīgdarbība.
- 37 Lai sniegtu iesniedzējtiesai lietderīgu atbildi, vispirms ir jāatbild uz jautājumu par to, vai Direktīva 2001/23, it īpaši tās 1. panta 1. punkta b) apakšpunkts, varētu būt piemērojama situācijā, kurā persona, kas nodod īpašumtiesības, īpašumtiesību saņēmējs vai šīs abas personas kopā plāno ne tikai to, ka īpašumtiesību saņēmējs turpinās nodotās ekonomiskās vienības darbību, bet arī vēlāku paša īpašumtiesību saņēmēja likvidēšanu. Tikai apstiprinošas atbildes gadījumā pēc tam būs jāatbild uz jautājumu, vai tādai nodotajai ekonomiskajai vienībai kā pamatlietā aplūkotā varētu tikt piemēroti Direktīvas 2001/23 1. panta 1. punkta a) un b) apakšpunkts.
- 38 Vispirms, lai gan Direktīvas 2001/23 1. panta 1. punkta b) apakšpunktā ir paredzēts, ka īpašumtiesību pāreja ir jāveic “ar mērķi turpināt saimniecisko darbību”, no šī formulējuma tomēr neizriet nedz, ka šādai darbības turpināšanai būtu jābūt neierobežotai laika ziņā, nedz, ka personai, kas nodod īpašumtiesības, īpašumtiesību saņēmējam vai šīm abām personām kopā nevarētu būt arī nolūka vēlāk pēc attiecīgās darbības turpināšanas izbeigt arī paša īpašumtiesību saņēmēja pastāvēšanu.
- 39 Tādējādi ne no vienas Direktīvas 2001/23 tiesību normas neizriet, ka Savienības likumdevējs būtu vēlējies pakārtot minētās direktīvas piemērojamību īpašumtiesību saņēmēja pastāvēšanai ilgāk par kādu noteiktu termiņu.

- 40 Turpinājumā ir jāuzsver, ka tāda interpretācija, kuras rezultātā tāda īpašumtiesību pāreja kā pamatlietā aplūkotā tiktu izslēgta no Direktīvas 2001/23 piemērošanas jomas, būtu pretrunā šīs direktīvas galvenajam mērķim.
- 41 Faktiski Direktīvas 2001/23 mērķis ir nodrošināt pastāvošo darba tiesisko attiecību turpināšanos ekonomiskas vienības ietvaros neatkarīgi no īpašnieka maiņas (spriedums, 2014. gada 6. marts, *Amatori* u.c., C-458/12, EU:C:2014:124, 51. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 42 Tieši šādā perspektīvā – ar mērķi jaunajam saimnieciskās darbības subjektam turpināt darbību – pamatlietā aplūkotā īpašumtiesību nodošana, šķiet, ir tikusi īstenota, un tādējādi šajā gadījumā ir jānodrošina Direktīvā 2001/23 paredzētā pastāvošo darba tiesisko attiecību turpināšanās.
- 43 Visbeidzot, šādu interpretāciju apstiprina Direktīvas 2001/23 5. panta 1. punkts, kas atbilst elementam kontekstā, kurā iekļaujas šīs direktīvas 1. panta 1. punkta b) apakšpunkts.
- 44 Saskaņā ar Direktīvas 2001/23 5. panta 1. punktu tās 3. un 4. pants principā nav piemērojami, ja pret personu, kas nodod īpašumtiesības, tiek uzsākta bankrota procedūra vai citas līdzvērtīgas maksātnespējas procedūras, kuras sāktas nolūkā veikt minētās personas aktīvu realizāciju.
- 45 No tā izriet, ka ar Direktīvas 2001/23 3. un 4. pantu nodrošinātā aizsardzība attiecībā uz darbiniekiem varētu beigties tikai gadījumā, ja attiecībā uz personu, kas nodod īpašumtiesības, īpašumtiesību nodošanas dienā jau norit šāda procedūra.
- 46 Taču pamatlietā nav strīda par to, ka, pirmkārt, attiecībā uz personu, kas nodod īpašumtiesības, netiek veikta šāda procedūra un ka, otrkārt, nodotās saimnieciskās darbības izbeigšana, likvidējot īpašumtiesību saņēmēju, ir paredzēta tikai nākotnē.
- 47 No tā izriet, ka tādos apstākļos kā pamatlietā darbiniekiem, kurus skar īpašumtiesību pāreja, nevar tikt liegta aizsardzība, kas tiem piešķirta ar Direktīvas 2001/23 3. un 4. pantu.
- 48 No iepriekšminētā izriet, ka Direktīva 2001/23, it īpaši tās 1. panta 1. punkta b) apakšpunkts, principā varētu būt piemērojama situācijā, kurā persona, kas nodod īpašumtiesības, īpašumtiesību saņēmējs vai šīs abas personas kopā plāno ne tikai to, ka īpašumtiesību saņēmējs turpinās nodotās ekonomiskās vienības saimniecisko darbību, bet arī vēlāku paša īpašumtiesību saņēmēja likvidēšanu.
- 49 Kā tas izriet no šī sprieduma 31. punkta, iesniedzējtiesai tomēr, šķiet, ir šaubas attiecībā uz jautājumu par to, vai tajā izskatāmajā lietā īpašumtiesību pāreja nav personas, kas nodod īpašumtiesības, īpašumtiesību saņēmēja vai šo abu personu kopīga ļaunprātība, lai slēptu viņu patieso nolūku, kas būtu nodotās ekonomiskās vienības likvidācijas atvieglošana, lai nebūtu jāuzņemas no tās izrietošās finansiālās sekas.
- 50 Šajā ziņā ir jāatgādina Savienības vispārējais tiesību princips, saskaņā ar kuru Savienības tiesiskā regulējuma piemērošana nebūtu paplašināma tiktāl, lai tajā tiktu iekļauti darījumi, kas tiek veikti tikai tādēļ, lai krāpnieciski vai ļaunprātīgi gūtu labumu no Savienības tiesībās paredzētajām priekšrocībām (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 26. februāris, *N Luxembourg 1* u.c., C-115/16, C-118/16, C-119/16 un C-299/16, EU:C:2019:134, 96. un 97. punkts un tajos minētā judikatūra).
- 51 No tā izriet, ka ir jāatsaka Savienības tiesību normu piemērošana, ja atsaukšanās uz tām notiek nevis tādēļ, lai īstenotu šo normu mērķus, bet gan nolūkā gūt labumu no Savienības tiesībām, lai gan nosacījumi šā labuma gūšanai ir izpildīti tikai formāli (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 26. februāris, *N Luxembourg 1* u.c., C-115/16, C-118/16, C-119/16 un C-299/16, EU:C:2019:134, 98. punkts).

- 52 Tiesas pienākums ir sniegt iesniedzējtiesai lietderīgas norādes, kā pārbaudīt, vai persona, kas nodod īpašumtiesības, un īpašumtiesību saņēmējs ievēro šī sprieduma 50. punktā atgādināto principu.
- 53 Šajā ziņā, ja ar Direktīvas 2001/23 1. panta 1. punkta b) apakšpunktu tās piemērojamība tiek pakārtota nosacījumam, ka nodotās ekonomiskās vienības saimnieciskajai darbībai ir jāturpinās pēc īpašumtiesību pārejas, vienkārša šīs darbības turpināšana pati par sevi nav pamats secināt, ka šis nosacījums ir izpildīts.
- 54 Tiesa ir atzinusi, ka, lai Direktīva 2001/23 būtu piemērojama, īpašumtiesību pārejai ir jāļauj īpašumtiesību saņēmējam stabili turpināt personas, kas nodod īpašumtiesības, saimniecisko darbību vai atsevišķus darbības virzienus (šajā nozīmē skat. spriedumu, 1999. gada 2. decembris, *Allen u.c.*, C-234/98, EU:C:1999:594, 37. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 55 Tiesas noteiktā stabilitātes prasība ir jāsaprot tādējādi, ka tā attiecas uz dažādu ražošanas faktoru, tostarp materiālu un nemateriālu elementu, kā arī nepieciešamā personāla, saskaņotu kopumu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 1995. gada 19. septembris, *Rygaard*, C-48/94, EU:C:1995:290, 21. punkts).
- 56 Taču ražošanas faktoru kopums, kam ir tendence kopš īpašumtiesību pārejas brīža izraisīt līdzsvara starp ražošanas *ieguldījumiem* un *rezultātiem* zudumu, tādējādi riskējot izraisīt tās samazināšanos un pakāpeniski, bet neizbēgami novest līdz nodotās saimnieciskās darbības izbeigšanai, ne tikai nevar tikt uzskatīts par atbilstošu stabilitātes prasībai, bet tostarp varētu skaidrot attiecīgo saimnieciskās darbības subjektu ļaunprātīgo nolūku izvairīties no negatīvām finansiālām sekām, kas saistītas ar nākotnē plānoto nodotās ekonomiskās vienības likvidāciju un kas parasti būtu jāuzņemas personai, kura nodod īpašumtiesības, un ko īpašumtiesību saņēmējs nemaz nespēj uzņemt.
- 57 Tāds varētu būt arī gadījums, kurā nodotās ekonomiskās vienības darbība aprobežotos ar atsevišķu līgumu vai noteiktu programmu izbeigšanu, neieviešot īpašumtiesību saņēmēja uzņēmumā tādu strukturētu elementu kopumu, kāds minēts šī sprieduma 55. punktā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 1995. gada 19. septembris, *Rygaard*, C-48/94, EU:C:1995:290, 20.–22. punkts).
- 58 Iesniedzējtiesai, ņemot vērā iepriekšminētos kritērijus, ir jāpārbauda, vai tādā situācijā kā pamatlietā aplūkotā attiecīgā persona, kas nodod īpašumtiesības, un īpašumtiesību saņēmējs ievēro šī sprieduma 50. punktā norādīto Savienības vispārējo tiesību principu un līdz ar to var gūt priekšrocības, kas Direktīvā 2001/23 paredzētas uzņēmuma īpašumtiesību pārejas gadījumā.
- 59 Pēc tam, kā norādīts šī sprieduma 37. punktā, ir jāizvērtē, vai Direktīvas 2001/23 1. panta 1. punkta a) un b) apakšpunkts varētu būt piemērojami tādas ekonomiskās vienības kā pamatlietā aplūkotā nodošanai.
- 60 Lai minētā direktīva būtu piemērojama, vispirms īpašumtiesību pārejai ir jāattiecas uz īpašumtiesības nododošā uzņēmuma daļu, kas ir ekonomiska vienība, ar ko saprot kopumu, kas sastāv no personām un elementiem, kas ļauj veikt saimniecisko darbību, kam ir konkrēts mērķis un kas ir pietiekami strukturēts un autonomš (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2007. gada 13. septembris, *Jouini u.c.*, C-458/05, EU:C:2007:512, 31. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 61 Ar tādu pašu mērķi attiecīgajai vienībai pēc īpašumtiesību pārejas ir arī jāsauglabā sava identitāte (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2009. gada 12. februāris, *Klarenberg*, C-466/07, EU:C:2009:85, 39. punkts).
- 62 Tā kā ekonomiskās vienības identitāte tiek veidota no nedalāma elementu kopuma, piemēram, personāla, kas to veido, tās vadības, darba organizācijas, darbības metodēm vai arī – attiecīgā gadījumā – tās rīcībā esošajiem saimnieciskajiem resursiem (spriedums, 2017. gada 20. jūlijs, *Piscarreta Ricardo*, C-416/16, EU:C:2017:574, 43. punkts un tajā minētā judikatūra), šī identitāte citu elementu starpā noteikti ietver funkcionālu autonomiju.

- 63 Tādējādi funkcionālā autonomija kā neatņemama šādas vienības identitātes sastāvdaļa atbilstoši Direktīvas 2001/23 1. panta 1. punkta b) apakšpunkta prasībai ir jāsauglabā pēc īpašumtiesību nodošanas.
- 64 Turklāt minētajai autonomijai nav jābūt pilnīgai. Faktiski no Direktīvas 2001/23 1. panta 1. punkta a) apakšpunkta skaidri izriet, ka tā ir piemērojama ne tikai uzņēmuma īpašumtiesību pārejai, bet arī uzņēmuma daļas īpašumtiesību pārejas gadījumā.
- 65 Līdz ar to tāda uzņēmuma ražošanas vienība kā pamatlietā aplūkotā, kuras darbība pirms īpašumtiesību pārejas tika veikta šī uzņēmuma ietvaros un kuras iekšējā autonomija tādēļ bija ierobežota, nevar uzreiz tikt izslēgta no Direktīvas 2001/23 piemērošanas jomas.
- 66 Šajā gadījumā no iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka nodotajai ražošanas vienībai varētu nepiemist spēja darboties, lai sasniegtu tās saimniecisko mērķi, neizmantojot trešo personu ražošanas faktoros.
- 67 Tiesām, ja viena un tā paša uzņēmuma daļas izmanto uzņēmuma kopējo autonomiju, pastāv risks, ka šīm daļām nav autonomijas, kas tām nepieciešama viņu pašu ārējās attiecībās.
- 68 Līdzīgā kontekstā Tiesa jau ir atzinusi, ka Direktīvas 2001/23 1. panta 1. punkta b) apakšpunkta interpretācija, izslēdzot no šīs direktīvas piemērošanas jomas situāciju, kurā nodotās saimnieciskās darbības norisei nepieciešamie mantiskie elementi nekad nav pārstājuši piederēt personai, kas nodod īpašumtiesības, atņemt minētajai direktīvai daļu tās lietderīgās iedarbības (skat. spriedumu, 2018. gada 7. augusts, *Colino Sigüenza*, C-472/16, EU:C:2018:646, 39. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 69 Tomēr, ņemot vērā to, kā tas izriet no šī sprieduma 21. punkta, ka tāda ražošanas vienība kā pamatlietā aplūkotā, kas ir *Ellinika Nafpigeia* "ritošā sastāva direkcija", tika nodota *ETYE*, kas ir pirmās meitasuzņēmums, šī vienība vairs nevar tikt aplūkota kā tāda, kas ir autonoma no mātesuzņēmuma. Tādas atdalītas vienības kā pamatlietā aplūkotā autonomijas saglabāšana tātad paredz, ka šīs pēdējās rīcībā pēc īpašumtiesību nodošanas ir pietiekamas garantijas, tai nodrošinot piekļuvi attiecīgajiem trešās personas ražošanas faktoriem, lai tā nebūtu atkarīga no tās vienpusēji pieņemtiem ekonomiskiem lēmumiem.
- 70 Konkrēti šīs garantijas var paust nolīgumos vai līgumos starp nodoto ekonomisko vienību un attiecīgo trešo personu, kuros paredz precīzus un obligātus nosacījumus, atbilstoši kuriem tiktu nodrošināta piekļuve pēdējās ražošanas faktoriem.
- 71 Noslēgumā iesniedzējtiesai – šī sprieduma 69. un 70. punktā izklāstīto elementu kontekstā un ņemot vērā faktisko apstākļu kopumu, kas raksturo aplūkojamo darījumu, – būs jāpārbauda, vai nodotās ražošanas vienības rīcībā ir pietiekamas garantijas, kas tai nodrošina piekļuvi trešās personas ražošanas faktoriem.
- 72 Šajos apstākļos uz uzdotajiem jautājumiem ir jāatbild, ka Direktīva 2001/23, it īpaši tās 1. panta 1. punkta a) un b) apakšpunkts, ir jāinterpretē tādējādi, ka tā ir piemērojama ražošanas vienības īpašumtiesību pārejai, ja, pirmkārt, persona, kas nodod īpašumtiesības, īpašumtiesību saņēmējs vai šīs abas personas kopā rīkojas ar mērķi, lai īpašumtiesību saņēmējs turpinātu personas, kas nodod īpašumtiesības, veikto saimniecisko darbību, bet arī, ja mērķis ir vēlāka paša īpašumtiesību saņēmēja pastāvēšanas izbeigšana, to likvidējot, un, otrkārt, ja, tā kā attiecīgā vienība nav spējīga sasniegt savu saimniecisko mērķi, neizmantojot trešo personu ražošanas faktoros, tā nav pilnībā autonoma, ar nosacījumu – kas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai –, ka, pirmkārt, tiek ievērots Savienības tiesību vispārējais princips, kas neļauj personai, kas nodod īpašumtiesības, un īpašumtiesību saņēmējam mēģināt krāpnieciski vai ļaunprātīgi gūt Direktīvā 2001/23 paredzētās priekšrocības, un, otrkārt, ka attiecīgās ražošanas vienības rīcībā ir pietiekamas garantijas, kas tai nodrošina piekļuvi trešās personas ražošanas faktoriem, lai nebūtu atkarīga no tās vienpusēji pieņemtiem ekonomiskiem lēmumiem.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 73 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

Padomes Direktīva 2001/23 (2001. gada 12. marts) par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz darbinieku tiesību aizsardzību uzņēmumu, uzņēmēj sabiedrību vai uzņēmumu vai uzņēmēj sabiedrību daļu īpašnieka maiņas gadījumā un it īpaši tās 1. panta 1. punkta a) un b) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tā ir piemērojama ražošanas vienības īpašumtiesību pārejai, ja, pirmkārt, persona, kas nodod īpašumtiesības, īpašumtiesību saņēmējs vai šīs abas personas kopā rīkojas ne vien ar mērķi, lai īpašumtiesību saņēmējs turpinātu personas, kas nodod īpašumtiesības, veikto saimniecisko darbību, bet arī ar mērķi vēlāk izbeigt paša īpašumtiesību saņēmēja pastāvēšanu, to likvidējot, un, otrkārt, ja, tā kā attiecīgā vienība nav spējīga sasniegt savu saimniecisko mērķi, neizmantojot trešo personu ražošanas faktoros, tā nav pilnībā autonoma, ar nosacījumu – kas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai –, ka, pirmkārt, tiek ievērots Savienības tiesību vispārējais princips, kas neļauj personai, kura nodod īpašumtiesības, un īpašumtiesību saņēmējam mēģināt krāpnieciski vai ļaunprātīgi gūt Direktīvā 2001/23 paredzētās priekšrocības, un, otrkārt, ka attiecīgās ražošanas vienības rīcībā ir pietiekamas garantijas, kas tai nodrošina piekļuvi trešās personas ražošanas faktoriem, lai nebūtu atkarīga no tās vienpusēji pieņemtiem ekonomiskiem lēmumiem.

[Paraksti]